

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1938.

Första kammaren.

Nr 10.

Onsdagen den 9 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Företogs val av tjugufyra valmän för utseende av ej mindre riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare än även riksdagens militieombudsman och dennes efterträdare; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit till valmän utsedda:

herr Anderberg	med 71 röster,
» Bergström	» 71 » ,
» Björkman, Gustaf,	» 71 » ,
» Branting	» 71 » ,
» Eskhult	» 71 » ,
» Gabrielsson	» 71 » ,
» Granath	» 71 » ,
» Gustavson, John,	» 71 » ,
» Hagman	» 71 » ,
» Karlsson, Gottfrid,	» 71 » ,
friherre Lagerfelt	» 71 » ,
herr Larsson, Sam,	» 71 » ,
» Linder	» 71 » ,
» Mannerskantz	» 71 » ,
» Petersson, Knut,	» 71 » ,
» Sandegård	» 71 » ,
» Schlyter	» 71 » ,
» Svensson, Martin,	» 71 » ,
» Tamm	» 71 » ,
» Tjällgren	» 71 » ,
» Undén	» 71 » ,
» Wagnsson	» 71 » ,
» Wistrand	» 71 » ,
» Åkerberg	» 71 » .

Anställdes val av sex suppleanter för de valmän, som av kammaren fått i uppdrag att utse ej mindre riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare än även riksdagens militieombudsman och dennes efterträdare; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit till suppleanter utsedda:

herr Holstenson	med 60 röster,
» Andersson, Elon,	» 60 » ,
» Sylwan, Eilif,	» 60 » ,
» Strand	» 60 » ,
» Magnusson, Theodor,	» 60 » ,
» Hagberth	» 60 » ,

sedan ordningen dem emellan blivit genom lottning bestämd.

Föredrogs och hänvisade till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 77, angående emottagande av gåva för anordnande av lokaler för ett trätekniskt laboratorium vid statens provningsanstalt.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 78, angående utsträckt tillämpning i visst avseende beträffande statens arbetare av lagen den 26 juni 1936 (nr 383) angående ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 79, med förslag till förordning om ändrad lydelse av övergångsbestämmelsen till förordningen den 5 juni 1936 (nr 239) angående ändrad lydelse av 11 § förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 80, med förslag till lag om ändrad lydelse av 15 § epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443).

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 83, angående fortsatt statlig exportkreditgaranti.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 84, med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 4 juni 1937 (nr 305) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 85, angående förstärkning av nionde huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den av herr *Sylwan*, *Eilif*, och herr *Petersson*, *Knut*, väckta motionen, nr 230, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens farmaceutiska laboratorium för budgetåret 1938/39.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott nedannämnda motioner:

nr 231, av herr *Sylwan*, *Eilif*, och herr *Petersson*, *Knut*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse om ändrad lydelse av 15 § kungörelsen den 15 juni 1934 (nr 306) angående handel med farmaceutiska specialiteter;

nr 232, av herr *Velander* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till gruvlag m. m.; samt

nr 233, av herrar *von Horn* och *Swartling*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till gruvlag m. m.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran andra lagutskottets utlåtande nr 6.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar under rubriken Utgifterna, För flera huvudtitlar gemensamma frågor m. m.

I statsverkspropositionen för budgetåret 1938/39 hade under rubriken Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor, behandlats vissa spörsmål, som voro gemensamma för driftbudgeten i dess helhet. Chefen för finansdepartementet hade i detta sammanhang gjort vissa uttalanden bland annat i fråga om beräkningen av anslagen till kommittéer och utredningar genom sakkunniga samt till extra utgifter.

I en inom första kammaren av herr *Reuterskiöld* väckt motion, nr 44, hade hemställts, att riksdagen ville, på sätt vederbörande utskott torde närmare utforma, i samband med prövningen av anslagen till kommittékostnader och extra utgifter, göra ett motiverande uttalande i den riktning, som i motionen angivits.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet anfört bland annat följande:

»Vad därefter angår beräkningen av anslagen till kommittéer och utredningar genom sakkunniga samt till extra utgifter vill utskottet erinra om vad 1937 års riksdag anfört i sin skrivelse nr 50 rörande önskvärheten av att kommittéanslagen å de särskilda huvudtitlarna, i den mån det låter sig göra, beräknas med fullt beaktande av de kostnader, som i förväg kunna uppskattas och förutses, men att en förstärkning av dessa anslag från anslaget till oförutsedda utgifter eller huvudtitlarnas anslag till extra utgifter under vissa förhållanden ej synes kunna undvikas. I anledning av den väckta motionen vill utskottet emellertid understryka vikten av att anslagen till extra utgifter allenast i undantagsfall böra få tjäna såsom förstärkning till kommittéanslagen, enär extra utgiftsanslagen, såsom motionären framhållit, givetvis äro avsedda för under budgetåret uppkommande tillfälliga behov, som icke enligt de av riksdagen fastställda direktiven för det särskilda vid sidan av huvudtitlarna uppförda anslaget till oförutsedda utgifter få tillgodoses med anlitande av sistnämnda anslag. Utskottet förbiser emellertid icke att fall kunna uppkomma — något som 1937 års riksdag även erinrat om — då av såväl praktiska som andra skäl medel från extra utgiftsanslagen böra få användas för bestridande av sådana kommittékostnader, vilka icke kunna i annan ordning ersättas och som äro att hänföra till under budgetåret uppkomna tillfälliga behov. I övrigt föranleder departementschefens uttalande och motionärens därtill knutna förslag icke till särskilt uttalande. Vid riksdagens behandling av kommittéanslagen under de särskilda huvudtitlarna torde frågan om medelsanvisningen i varje särskilt fall bliva föremål för närmare övervägande.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställer utskottet,

a) att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anföra ovan angivna synpunkter beträffande de under rubriken Utgifter, För flera huvudtitlar gemensamma frågor, upptagna spörsmålen;

b) att motionen I: 44 må anses besvarad med vad utskottet ovan uttalat.»

Herr Reuterskiöld: Herr talman! I anledning av de av Kungl. Maj:t begärda höjningarna i fråga om anslagen till kommittékostnader har jag i motion hemställt, att riksdagen ville göra ett uttalande, varigenom man skulle förebygga, att även trots denna höjning extra anslagen komme att anlitas för kom-

Ang. kommittékostnaders bestridande från huvudtitlarnas anslag till extra utgifter m. m.

Ang. kommittékostnaders bestridande från huvudtitlarnas anslag till extra utgifter m. m. (Forts.)
 mittékostnader. Statsutskottet har i föreliggande betänkande på ett synnerligen förträffligt sätt tillmötesgått den motion, som jag hade avlämnat, och i sin kläm hemställt om ett uttalande från riksdagens sida genom godkännande av utskottsbetänkandets motivering, vilken till fullo tillfredsställer mina i motionen framförda önskemål. Men jag har velat begagna tillfället, herr talman, till två uttalanden.

Det ena berör det yttrande, som utskottet gör på sidan 7 i sitt utlåtande, att »kommittékostnader, vilka icke kunna i annan ordning ersättas» skulle kunna gå på extra utgiftsanslagen. Genom detta uttryck har utskottet tydligt och klart sagt ifrån, att de *extra anslagen icke få anlitas därför att kommittékostnadsanslaget icke har några tillgångar*, utan blott när fråga är om en »annan ordning», i vilken de skola ersättas. Under sådana förhållanden har jag ingenting att invända emot utskottets framställning.

Det andra, som jag ville begagna tillfället att uttala, är att de önskemål, som jag i motionen framfört rörande utbrytning ur extra anslagen och eventuellt ur det stora anslaget för oförutsedda utgifter av ett anslag för vissa ständigt på dessa anslag återkommande omkostnader, måtte av *Kungl. Maj:t* beaktas. Jag har själv i motionen sagt, att det kan icke gärna vara riksdagen, som tager initiativ, utan detta måste förväntas från *Kungl. Maj:t*. Med åberopande, herr talman, av den motivering jag här anført, vågar jag uttala den förhoppningen, att *Kungl. Maj:t* ville ha sin uppmärksamhet riktad på detta förhållande.

Jag har intet annat yrkande att framställa än om bifall till utskottets utlåtande.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 21, i anledning av *Kungl. Maj:ts* i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till oförutsedda utgifter;

nr 22, i anledning av *Kungl. Maj:ts* i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till kapitalinvestering i studielånefonden; samt

nr 23, i anledning av *Kungl. Maj:ts* proposition angående befrielse för postexpeditören Hervor Kristina Radmann, född Dahlman, från skyldighet att till postverket gälda visst penningbelopp.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av väckta motioner angående upphävande av lagarna om kollektivavtal och om arbetsdomstol;

nr 2, i anledning av väckt motion om upphävande av 3 a § i lagen den 28 maj 1920 om medling i arbetstvister; samt

nr 3, i anledning av väckt motion om befrielse från avgift till folkpensioneringen för vissa tjänstemän och arbetare i statens tjänst m. fl.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 4, i anledning av väckt motion rörande bestämmelserna om automobils maximilast.

*Ang. auto-
mobils maxi-
milast.*

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 176, vilken behandlats av andra lagutskottet, hade herrar *Löfvander* och *Alfred Andersson* hemställt, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i gällande motorfordonsförordning, att vid transport med lastautomobil av sådant gods, vars vikt vid inlastningen ej kunde exakt bedömas, skulle tillåtas en övertvikt utöver den för automobilen bestämda maximilasten av upp till 20 procent.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet på anförda skäl hemställt, att förevarande motion icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Herr Löfvander: Herr talman! Avsikten med denna motion var, att man skulle få till stånd en uppmjukning av den bestämmelse i motorfordonsförordningen, som stadgar böter för lastbilsförare, som råkat få för mycket last, detta i det fall att sådan överträdelse skulle vara omedveten. Andra lagutskottet har måhända ansett denna fråga vara liten och obetydlig. Man har tydligtvis icke sysslat mycket med denna fråga, att döma av den mycket korta och intetsägande motiveringen. Det väckte mitt intresse att se en så enkel motivering komma från andra lagutskottet.

Man talar i denna motivering om att ett steg i den riktning, som motionärerna avse, skulle innebära en fara för trafiksäkerheten. Nej, mina herrar, detta är långt ifrån fallet. Vidare säger man i utskottsutlåtandet: »Lastkapaciteten fastställs efter vederbörlig besiktning av fordonet.» Det gör den kanske, men man får inte en lastautomobil inregistrerad till dess verkliga lastkapacitet. Jag vet ett län, där man får en fyra tons lastbil inregistrerad till tre tons last. För att belysa detta skall jag tala om ett fall från min hemtrakt. En lastbilägare hade en lastbil, som han fick lov att lasta med fyra ton. Denna vikt hade han fått inregistrerad vid en tid, då man inte gick så restriktivt fram som nu mot dessa yrkesutövare. Lastbilen blev emellertid gammal och sliten, och han förfrågade sig då hos länsstyrelsen, om han kunde få en ny lastbil inregistrerad för fyra ton, men det fick han inte. Han fick beskedet, att han inte fick inregistrerat en fyra tons lastbil till högre vikt än tre ton. Följden var, att han bytte naturligtvis inte bil, utan det är givet, att han fortsätter att köra med sin gamla. Denne man var försiktig och gjorde sig underrättad om detta förhållande i förväg. Men en annan trafikbilägare köpte utan vidare en lastbil på fyra ton och anhöll att få den inregistrerad till denna vikt, men han fick den inregistrerad endast till tre ton. Sedermera sålde han denna bil till en person i grannlänet, och där blev den inregistrerad för fyra ton; detta som exempel på hur det verkligen är fatt med dessa fall, där man bestämmer en lastbils kapacitet för inregistrering.

Jag har inte fått uppslaget till denna motion från någon lastbilägare utan från en landsfiskal och allmän åklagare, som sade, att det var upprörande, att man skulle vara tvingad väcka åtal mot alla dessa personer, som omedvetet hade fått för stor last. Jag hade ingen aning om att en framställning i samma riktning tidigare gjorts från denna yrkesgrupps organisation. Jag ser nu i utlåtandet, att detta varit gjort, men att det icke har föranlett någon åtgärd. Man omgärdar denna lastbilstrafik och biltrafiken i övrigt med sådana bestämmelser, att man nästan kan skratta åt det. Jag tycker att man i andra lagutskottet borde ha kunnat giva ett litet erkännande av det berättigade i denna motion, men det har man inte alls gjort. Jag anser, att det hade varit rimligt att gå motionärerna till mötes i detta fall. Här påtalas det orimliga i nuvarande bestämmelser, och därför yrkar jag bifall till motionen.

Ang. automobils maximilast. (Forts.)

Herr Norman: Herr talman! Sedan jag hört herr Löfvanders motivering nu, kan jag förstå, att han finner, att utskottets utlåtande är litet intetsägande och kort. Men han har här framfört en motivering rörande någonting helt annat än vad han har yrkat i sin motion. De uppgifter, som han här har lämnat, gälla ju bestämmelser rörande den yrkesmässiga trafiken, där det lär förekomma, på sätt som herr Löfvander anfört, att rättighet medges att i trafik föra en lastbil med en begränsad last, mindre således än den maximilast, för vilken automobilen är konstruerad. Den frågan har inte andra lagutskottet kunnat få grepp om med anledning av motionen. I motionen yrkas det en ändring i gällande motorfordonsförordning rörande detta spörsmål om maximilasten, och det är detta, som utskottet har svarat på. Och då har utskottet svarat, kanske kort, men icke alls intetsägande, då utskottet säger: »Ett bifall till motionärernas förslag skulle följaktligen innebära, att en lastautomobil skulle kunna få utsättas för större påfrestningar än dem, för vilka den enligt verkställd besiktning är konstruerad.» Detta är, efter den uppfattning, som vi allesammans ha kommit till i utskottet, det enda svar, som är möjligt att ge på det yrkande, som är framställt i motionen. Hade motionärerna framfört de synpunkter, som herr Löfvander här nu har framfört, då är jag för min del övertygad om, att utskottets ställningstagande inte hade blivit något annat än ett avstyrkande; men då skulle vi ha hänvisat till den pågående utredningen om den yrkesmässiga trafiken.

I det läge, vari frågan nu befinner sig, yrkar jag helt klart bifall till utskottets utlåtande. Herr Löfvanders yrkande kan ju knappast ställas under proposition, efter vad jag kan förstå, på grund av den konstruktion, som klämman har fått i motionen, där det yrkas, att riksdagen skall besluta en ändring i gällande motorfordonsförordning. Motorfordonsförordningen fastställes ju av Kungl. Maj:t efter riksdagens hörande.

Jag yrkar således, herr talman, bifall till utskottsutlåtandet.

Herr Löfvander: Herr talman! Eftersom det synes förhålla sig så, att proposition icke kan framställas på det yrkande jag förut gjort, ber jag att få ta tillbaka det. Jag kan ändock inte lova, att jag skall ligga stilla med denna fråga, utan jag kommer givetvis i fortsättningen att föra fram den. Och det låter ju på utskottets ärade ordförande, som om det skulle vara en möjlighet till en mera välvillig behandling av saken en annan gång.

Herr Tamm: Herr talman! Jag vill bara gentemot herr Löfvanders anmärkning mot andra lagutskottet för en alltför snäv behandling av denna fråga framhålla, att det nog är en liten missuppfattning, ty denna fråga har behandlats med mycket stort intresse och mycken stor förståelse. Varför utskottet till sist måst stanna på den ståndpunkt, som det gjort, skall jag med ett par ord söka förklara.

Man begär i motionen i stort sett det, att sedan en bils maximilast blivit fastställd, skall man i lag stadga rättighet för lastautomobilens chaufför att under vissa förhållanden överskrida denna maximilast med bortåt 20 procent. En sak för sig är det, om, som herr Löfvander framhållit, inregistreringen av maximilasten icke skötes på ett tillfredsställande och enhetligt sätt, men den frågan hör inte hit. Ty det går väl i alla fall inte att lagstifta på det viset, att man i den ena paragrafen bestämmer, att denna bil får inte lasta mera än tre tusen kilo, medan man i en annan lagparagraf säger, att det gör inte så mycket, om ni lastar på bilen 3,600 kilo, ty så långt kunna ni få gå, utan att vi skola bråka med er. Det är detta, som skulle bli resultatet av ett positivt ställningstagande till denna motion. Åtminstone jag för min del har

Ang. automobils maximilast. (Forts.)

enbart på denna grund måst avvisa motionen, och jag tror, att vi voro i stort sett enhälliga om detta i utskottet, att vi icke kunna lagstifta på det sättet, att den ena lagen skall upphäva den andra.

En annan sak är, att bestämmelserna böra tillämpas med en viss förståelse och en viss hänsyn, t. ex. om det kan visas, att en chaufför av antagbara skäl kommit att lasta litet för mycket. Något sådant tror jag dock knappast, att man kan våga tillåta sig att skriva i ett utskottsutlåtande, med hänsyn därtill att ett dylikt utlåtande lätt kan missförstås.

Att tillmötesgå motionens yrkande var alltså helt enkelt inte ur riksdagens synpunkt möjligt, men å andra sidan tror jag, att vi alla känt en viss förståelse, för den sak, som herr Löfvander i detta fall har fört fram, och jag hoppas, att man i tillämpningen för framtiden inte heller skall behöva missbruka rätten till ingripande vid en sådan där rent tillfällig övervikt, som kan ha sakliga grunder bakom sig.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu ifrågakvarande utlåtandet hemställt.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 3, angående regleringen för budgetåret 1938/39 av utgifterna under riksstatens tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet.

Punkterna 1—16.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 17.

I enlighet med Kungl. Maj:ts i ämnet framlagda förslag och under erinran därom, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hade utskottet i förevarande punkt hemställt, att riksdagen måtte såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för riksdagens interparlamentariska grupp för budgetåret 1938/39 anvisa ett anslag av 18,000 kronor.

Herr Lindhagen: Herr talman! Jag har tillåtit mig, att vid denna riksdag bland annat väcka en motion, som vill möblera om vår syn på de enskilda fredsföreningarna, och till dem hör också riksdagens interparlamentariska grupp liksom överhuvud taget de interparlamentariska sammanslutningarna. Till den saken återkomma vi närmare under punkten 25, men vid denna punkt nummer 17 beröres en av de privata fredsorganisationer, om vilka jag har tillåtit mig tala uti min motion.

Det finnes många, som nu börja tycka, att det vore för väl, om, efter stormakternas upprustningar och försättande av världen i gungningar, de neutrala folken kunde börja sysselsätta sig inte blott med upprustningar och med byggande av bombfria skyddsrum, ekonomisk beredning för krig och sådana där saker. Utan de kunde väl då i all rimlighets namn, herr talman, något börja sysselsätta sig också med det viktigaste av allt, nämligen freden främst, eller med andra ord, konkret uttalat, den internationella rättsordningens reella förutsättningar och snara tillkomst.

Nu är det så — jag har stor erfarenhet på detta område och har varit med i de flesta organisationer av detta slag — att man i hela fredsrörelsen sådan den ter sig för närvarande inte heller sysselsätter sig med denna senare viktigare fråga på annat sätt än att man uttalar sin varma önskan, att det måtte bli fred. Det positiva program, som man arbetar för, är företrädesvis »minsk-

Anslag till riksdagens interparlamentariska grupp.

Anslag till riksdagens interparlamentariska grupp. (Forts.)
ning av rustningarna». Men jag förstår inte, varför vi skola dragga bara med detta uttraggade program.

Folkförbundet har ju nämligen under hela den tid det har funnits till arbetat för detta men totalt misslyckats: det har inte blivit någon minskning av rustningarna utan det går ju tvärtom med stormsteg åt motsatt håll. Under sådana förhållanden böra väl förnuftigtvis vi fredsvänner, som behållit någon liten tanke på att kunna sysselsätta oss även med andra frågor än om krigets förbättrande eller försämrande, hur man vill kalla det, förstå, att det måtte vara något fel med hela det hittillsvarande systemet, och att man inte kan uppnå någon minskning i rustningarna, förrän man också ger sig in på att söka avskaffa de väsentliga orsakerna till krig och rustningar.

Denna uppgift vilja emellertid inte heller de privata organisationerna, t. ex. de interparlamentariska sammanslutningarna, sysselsätta sig med, utan, såsom jag har uttryckt mig i min motion, vilken behandlas under punkt 25 av det föreliggande utlåtandet, de »ligga stilla och spela fredsflöjt i vassarna, skygga för tidens vreda böljor därutanför».

Därför har jag också tyckt, att det borde längtas efter en omläggning av hela fredsanslaget, vartill jag återkommer, då punkt 25 föredrages.

Beträffande den nu föredragna punkten vill jag å andra sidan medgiva, att den interparlamentariska verksamheten också har sin betydelse, därigenom att den för människor från olika länder tillsammans. Jag tycker för övrigt, att de gemensamma luncherna och middagarna nästan äro det värdefullaste under dessa kongresser, ty till dem komma alla deltagarna och där träffas de alla. I den interparlamentariska kongressen i Washington år 1925, i vilken jag var med, var det t. ex. cirka fyrahundra deltagare. De voro alla utan undantag närvarande vid festerna, men när det gällde att fatta beslut i de viktiga frågorna, voro vi till sist i de viktigaste endast omkring tjugufem närvarande och ivrigt intresserade av de fyrahundra. Det kan för all del också vara nyttigare för alla dem, som äro inkallade bara för att säga ja till styrelsens propositioner, att få gå omkring och se på staden och komma i beröring med folket i det främmande landet. Det lär man sig mycket mera av än av detta blåsande på flöjt i vassarna, som äger rum vid de offentliga förhandlingarna.

Jag har naturligtvis, herr talman, intet yrkande om avslag att framställa på denna punkt, utan tvärtom, men har önskat uttala min uppfattning, att vi böra söka få en rätsida på allvarigare förhandlingar inom dessa organisationer.

Herr Bergman: Då herr Lindhagen icke framställde något yrkande, kunde det kanske vara onödigt att bemöta hans anförande, men jag anser mig ändå skyldig att å interparlamentariska gruppens vägnar göra ett par erinringar, som avse att ställa den sak, herr Lindhagens yttrande berört, i en mera rättvisande belysning.

Herr Lindhagen gjorde gällande, att det vid de interparlamentariska kongresserna icke förekommer just någonting annat av värde än den personliga samvaron. Så förhåller det sig emellertid icke. Det förekommer tvärtom synnerligen allvarliga och betydelsefulla förhandlingar vid dessa möten, icke minst vid de möten, som de nordiska parlamentens delegerade numera hålla vartannat år. Ett nordiskt interparlamentariskt möte kommer att hållas i Stockholm på hösten detta år; det är nämligen Sveriges tur att anordna ett sådant möte i år, förra gången hölls mötet i Danmark. I år förekommer den viktiga och högaktuella frågan om Norden och Nationernas förbund såsom det första ärendet på mötets program. Åtskilliga andra frågor av betydelse, exempelvis

Anslag till riksdagens interparlamentariska grupp. (Forts.)

spörsmålet om beredskapen för en eventuellt återkommande ekonomisk kris, skola också behandlas.

Man tar alldeles fel, om man tror, att denna interparlamentariska samverkan ingenting betyder. Den är tvärtom just i färd med att bli så effektiv som möjligt. Det är naturligtvis åtskilliga svårigheter förenade med en sådan verksamhet, men det göres allvarliga ansträngningar för att övervinna dem, och jag tror icke att man med kännedom om de verkliga förhållandena kan säga, att verksamheten vare sig förut har varit onyttig eller för närvarande visar tecken till att avslappas. De årspublikationer, som Interparlamentariska unionen utger, höra — det kan tryggt sägas — till den bästa orienteringslitteratur i världspolitiska frågor som över huvud existerar.

Jag har naturligtvis intet annat yrkande att framställa än om bifall till statsutskottets enhälliga hemställan.

Herr Lindhagen: Det är mycket sant, att tämligen allvarliga överläggningar förekomma i en del sekundära frågor vid de interparlamentariska kongresserna. Annars vore det ju ett rent spektakel, att någon kommer dit och att det anslås medel till deltagarnas resor. Men jag säger, att man uppehåller sig mera i utkanterna av problemen. De verkliga orsakerna till krig och rustningar röra vi inte vid. Det har jag en oerhörd erfarenhet av, herr Bergman!

Jag vill inte uppräknat alla de fall jag upplevat, men kan som ett exempel nämna det sista nordiska interparlamentariska mötet i Köpenhamn, där jag fick stå ensam i att framlägga ett resolutionsförslag och yrka på att vi skulle göra något uttalande om situationen, vilken stod som främsta punkt på dagordningen. Ända från Island hade kommit en delegation på fem personer med sekreterare för att få vara med om någonting, men Bergman, vår ledare, talade emot någon meningsriktning. Och rådet, där även Bergman och Arthur Engberg hade plats, avrådde enhälligt, att man skulle göra något som helst uttalande. Det var bara jag och förre norske statsministern Mowinckel, som ville att mötet skulle göra ett uttalande.

Det är väl ändå ett alltför klenutbyte av en så lång resa för så många människor. Detta ett exempel ibland otaliga. Jag har redan för åtskillig tid sedan väckt motioner till det möte, vilket, såsom herr Bergman omtalade, skall hållas här i Stockholm. Det skulle förvåna mig, om det där kommer till allvarliga överläggningar även om det väsentligaste i tidens problem. Det bleve i så fall första gången vi fingo uppleva det.

Jag yrkar trots allt bifall till utskottets hemställan i högsta grad, herr talman!

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, bifölls vad utskottet i den nu föredragna punkten hemställt.

Punkten 18.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 19.

Lades till handlingarna.

Punkterna 20—24.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Anslag till
upplysnings-
arbete för
freden.

Punkten 25.

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Upplysningsarbete för freden för budgetåret 1938/39 anvisa ett anslag till 30,000 kronor.

I detta sammanhang hade utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *C. Lindhagen* väckt motion (nr 220), vari hemställts, att riksdagen ville besluta, dels att hädanefter det i tredje huvudtiteln upptagna anslaget till »upplysningsarbete för freden» i stället skulle anvisas under rubriken »upplysningsarbete om den internationella rättsordningens förutsättningar och utvägarna för deras förverkligande», dels under denna förändrade rubrik höja det äskade fredsanslaget från 30,000 kronor till enahanda belopp som beviljats det frivilliga skytteväsendet, dels göra det förbehåll för anslaget, att det skulle beviljas företrädesvis föreningar, som i sina stadgar upptagit det syfte, den nya rubriceringen angäve, dels ock föreskriva att hädanefter Kungl. Maj:ts förslag till det äskade anslaget även skulle innehålla förslag till fördelning, som jämväl skulle underställas riksdagens prövning med rätt för Kungl. Maj:t att sedan göra särskilt påkallade modifikationer.

Utskottet hade i den nu ifrågavarande punkten på återopade grunder hemställt, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen I: 220, till Upplysningsarbete för freden för budgetåret 1938/39 anvisa ett anslag av 30,000 kronor.

Herr Lindhagen: I den här föreliggande motionen har jag framställt fyra yrkanden. Det första går ut på att det i tredje huvudtiteln upptagna anslaget till »upplysningsarbete för freden» i stället anvisas under rubriken »upplysningsarbete om den internationella rättsordningens förutsättningar och utvägar för deras förverkligande».

Rubriken »upplysningsarbete för freden» är ju så föraktad, att det till och med brukar yrkas avslag här i riksdagen, när det gäller anslaget till detta ändamål, fastän det märkvärdigt nog inte har skett denna gång. Man säger, att fred vilja vi ju alla ha, och inte behöva vi upplysas om det. Det skall gudarna veta, ty vi ha ju läst i tidningarna om världskriget, spanska kriget och ostasiatiska kriget, så nog veta vi, hur det inte skall vara, och därav draga vi också slutsatsen, att vi vilja ha fred. Men Borell t. ex. är alltid emot sådana här saker, och han har också brukat yrka avslag på detta anslag. Han är min egentligen kärkomne motståndare i dessa frågor, ty vi stå på så olika ståndpunkter. Men jag kan i förbigående tala om, att såsom ordförande i ett tillfälligt utskott i första kammaren råkade Borell en gång föra talan för att vi skulle propagera för ett världsspråk, och det var verkligen någonting, som gjorde gott i hjärtat. Hans vän, professor Noreen tror jag det var, hade övertygat honom.

Man tycker emellertid som sagt, att dessa ändamål kunna avfärdas med en spottstyver. Jag tillhör en organisation, som heter svenska föreningen för nationernas förbund, där jag en tid var ordförande. Under den tiden fick jag in i föreningens stadgar en bestämmelse att föreningen såsom en ny uppgift borde verka för att på dagordningarna skulle uppföras även frågan om de djupgående orsakerna till krig och rustningar. Det var litet tveksamt på en del händer att sedan få enighet om specificeringen, men ingen ville stryka den punkten, ej under några förhållanden. Det var ju en framgång, att man åtminstone någonstades fann den vara på sin plats i alla fall.

Nu klaga de, som äro ute på resor för att hålla föredrag i fredsfrågan, exempelvis vår föreläsare Mohn, som har utgivit ett speciellt arbete till vägledning för studier om de aktuella detaljfrågorna i den internationella situa-

Anslag till upplysningsarbete för freden. (Forts.)

tionen, över att det är ofta orimligt att komma ut och tala om upplysningsarbete för freden. Man får hugg på sig. Folk säger, att det där behöva de inte höra någonting om, visst vilja de ha fred. Även andra ha önskat sig en ändring av denna rubrik i mera positiv riktning. Och själv har jag alltid ansett den vara larvig.

Därför föreslås nu i motionens första yrkande, att anslaget till »upplysningsarbete för freden» i stället skall anvisas under rubriken »upplysningsarbete om den internationella rättsordningens förutsättningar och utvägar för deras förverkligande». Ända sedan 1911 har jag på alla tillgängliga stigar och kosor sökt efter förmåga bryta väg för insikt om dessa förutsättningar och deras detaljer.

Det har nu för första gången kommit en liten ljusglimt från folkförbundet genom att Undén äntligen ifrågasatt effektiviteten av den s. k. kollektiva säkerheten. Han har där nere framhållit, att man inte kan tala om kollektiv säkerhet, när själva massan inte är kollektiv. Tack, Undén, det var då för väl, att det åtminstone blev sagt.

Jag och många med mig vilja gå längre. Vi mena, att även om kollektiviteten blev fullständig skulle icke ens någon matematisk säkerhet uppnås. En kollektivitet mellan sins emellan stridiga stormakter, kallade »krigsgetter», och räddhågade småstater, skymfades som »fredsfår», och båda lägren enstämmigt beslutna att ej tillägna sig några lyftande grundsatser, en sådan kollektivitet blev endast en gungande grund att bygga på.

Om en halv generation kanske vi här i riksdagen få syn på det självklaraste av allt.

En kommitté inom den nyssnämnda föreningen, där Kerstin Hesselgren numera är ordförande, har tillstyrkt detta förslag och sedan har styrelsen nyligen också anslutit sig därtill. Just i dag, när förslaget kommer inför riksdagen, är Kerstin Hesselgren bortrest. Därför blir det nog bara jag, som ensam får tala i riksdagen för denna omläggning.

Nu är emellertid statsutskottets utlåtande i denna punkt något vacklande. Utskottet talar litet osäkert i sin motivering om att det inte vill göra någon ändring i anslagets rubrik, men man höjer det godvilligt med femtusen kronor — ett jättesteg för riksdagen i anslagets snigelgång uppåt. Dock vill utskottet tillika uttala som sin mening, »att särskilt sådana sammanslutningar böra erhålla understöd, vilka i vårt land vilja sprida upplysning om fredsarbetets mål och medel eller hava till uppgift att samarbeta med motsvarande organisationer i utlandet».

Ja, herr talman, där är utskottet också inne på det sluttande planet mot praktik och statskonst även i fredens tjänst. Således: vi ha i motiveringen delvis fått ett tillstyrkande eller åtminstone en sakta välvilja mot förslaget. Men sedan står det: »Av det anförda framgår, att utskottet avstyrker den föreliggande motionen.» Men det gör utskottet ju inte helt och hållet, ty rekommendationen och villkoret innebär ju ett visst tillstyrkande av motionen.

Det finns också en annan punkt, där jag undrar, om inte motionen har gjort en viss verkan. Det där anslaget till upplysningsarbete för freden är så föraktat, att det alltid funnits en grupp medlemmar av denna kammare, som avgivit en reservation, vari de önska slopa hela anslaget. Denna reservation saknas nu. Förra året var den undertecknad av herrar Borell, Holmström, Domö, Magnusson i Skövde och Persson i Falla. Av dem ha endast herrar Borell i första och Persson i Falla i andra kammaren deltagit även i år. Men deras avslagsyrkande lyser nu med sin frånvaro, nu äro de med på att till och med höja anslaget! Jag vill interpellera herr Borell: Är anledningen kanske den, att man här löper fara för att den verkliga freds-

Anslag till upplysningsarbete för freden. (Forts.)

frågan eller den internationella rättsordningen ställer oss mot väggen med sitt allvar, så att det därför kanske rentav är en räddning att ha kvar detta oskyldiga anslag, så att man därmed kan undanröja faran för att de verkliga, de grundläggande problemen någon gång föras fram till offentlig diskussion från Norden? Ty det är ju klart, att har man tvingats att se den internationella rättsordningen i sömmarna, så finner man, att det inte räcker med nackor såsom det föreliggande anslaget.

Därför har jag tillåtit mig att för det andra föreslå, att anslaget, som jag kallar för anslag till upplysningsarbete om den internationella rättsordningens förutsättningar och tillkomst, skall höjas till en summa, som motsvarar anslaget till den frivilliga skytterörelsen, vars uppgift ju är att träffa pricken, d. v. s. ett människohjärta. Den är således visserligen en blodig företeelse, men i alla fall till sina etiska konsekvenser en bagatell, ja knappast ens det, emot den internationella rättsordningens oerhörda majestät, herr Borell och herr Persson i Falla!

Vidare har förordats det förbehållet för anslaget, att det företrädesvis skulle utgå till föreningar, som i sina stadgar upptagit det syfte, den nya rubriceringen anger. Jag har nämligen anmärkt, att fredsföreningarna äro för många, de behöva samla sig för att kunna hävda sin uppgift, som inte består i att följa i regeringarnas och folkförbundets kölvatten och ropa bravo till allt vad där tilldrar sig. De skola komma med folkets påstötande, drivande, obefordrade krafter nedifrån för att sätta mera fart på utvecklingen och verka mera för en beslutsam frammarsch i styrelsesättet mot de verkliga realiteterna.

Slutligen har det påkallats, att den på senare tid i motsats mot förr iakttagna ordningen, att anslagets belopp ställes till utrikesministerns förfogande att fördelas efter dennes tycke, skulle ändras. Där få vi nu stå med mössan i handen inför denne överhetsperson och tigga och be att få en slant med av detta lilla anslag. Han ser då i nåder ned på syndare och lojala människor och ger naturligtvis helst åt sådana föreningar, som fromt finna sig i att sitta i vassarna och blåsa på fredsflöjten och inte vilja besvara regeringen med svårare angelägenheter, under det att andra, som verkligen ha de väsentliga sakerna på visst sätt i sina stadgar, som t. ex. freds- och skiljedomsföreningen åtminstone förr, då aldrig fick något anslag. I stadgarna för denna förening står nämligen något om de djupliggande orsakerna.

Därför tycker jag det är bättre, att regeringen, när den föreslår ett anslagsbelopp, även föreslår fördelningen därav, så att riksdagen blir i tillfälle att yttra sig om denna fördelning, på det att man skall kunna göra rättvisa åt alla, vilket ju är lättare för riksdagen. Annars blir detta anslag egentligen bara ett anslag åt utrikesministern, som han kan använda för att stödja sin politik och inte andras. Men det kommer nog, som sagt var, en gång att bli så igen.

Jag har intet yrkande, herr talman, utan jag nöjer mig med de småsmulor av tillstymmelse till strömkantringar, som jag funnit i utskottets utlåtande, utrikesutskottets ordförandes lilla medgivande samt uteblivandet omsider av ett avslagsyrkande å hela anslaget.

Herr Undén: Herr talman! Jag skulle för min del gärna vilja instämma med herr Lindhagen i fråga om rubriken till anslaget. Jag anser, att den av honom föreslagna rubriken vore mera adekvat och mera lämplig för det anslag, som det här gäller, och att den frågan måhända till ett annat år kunde upptagas till övervägande.

Med anledning av en passus i utskottets utlåtande angående fördelningen

Anslag till upplysningsarbete för freden. (Forts.)

av anslaget vill jag för min del gärna uttala det önskemålet, att man inte minskar den del, som är avsedd till studiestipendier, utan snarare ökar denna del av anslaget, vilken enligt min uppfattning är av särskilt stor betydelse.

Herr Borell: Vad först beträffar förslaget om den ändrade rubriken, kan jag gott instämma med den siste ärade talaren. Den saken har ju många gånger varit på tal i riksdagen, och det är möjligt, att en sådan förändring skulle vara lämplig, men utskottet har ansett, att initiativet bör komma ifrån Kungl. Maj:t.

Herr Lindhagen påminde om att under föregående år förekommo motioner, vari yrkades avslag på fredsanslaget och att det sedermera avgavs reservationer vid utskottets betänkande till förmån för dessa avslagsyrkanden. Om jag fattade herr Lindhagen rätt, ville han i frånvaron i år av dessa motioner och reservationer inlägga något slags illvillig avsikt. Vi skulle genom att hänga oss fast vid ett gammalt och mindre anslag vilja komma ifrån att arbeta för den internationella rättsordningens befrämjande! Insinuationen får stå för talarens egen räkning, men om talaren vill tro mig — vilket han naturligtvis inte gör — när jag säger, att jag är lika varm fredsvän som han, så skulle kanske sådana misstankar bortfalla.

Vad nu beträffar de särskilda yrkandena i herr Lindhagens motion, har utskottet inte ingått på något detaljerat bemötande därav. Utskottet har emellertid inte funnit anledning att frågå Kungl. Maj:ts förslag vare sig i det ena eller det andra avseendet. Vad särskilt beträffar frågan, huruvida det borde överlämnas till riksdagen att bestämma anslagets fördelning, så skulle man kunna tänka på den saken, om man överhuvud taget reflekterade på att för detta ändamål anslå så stort belopp som herr Lindhagen föreslår, men håller man anslaget vid det ungefärliga belopp, som utgått i många år, och man har en utvecklad praxis beträffande detta anslags fördelning, med vilken riksdagen inte haft någon anledning att vara missnöjd, så förefaller det mig, som om det skulle saknas grund att nu göra någon förändring i denna punkt.

Med dessa ord tillåter jag mig att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Lindhagen: Denna diskussion börjar att bli fruktbarare. Nu har Undén meddelat, att han också är böjd för anslagets omrubricering i antytt syfte. Då kunna vi väl vara förvissade om att man vid nästa års riksdag har att vänta en ny rubrik. Detta ifall folkförbundsföreningen går in till Kungl. Maj:t i god tid med påminnelser.

Borell nämnde, att han var lika god fredsvän som jag. Ja väl, men dock efter ganska olika linjer. Borell vill skapa fred genom anslag till härordningen, ju större dess bättre, och därefter sätter han punkt. Även om man anser sig nödgas vara med på sådant, vill jag därtill anknyta, att vi också skola ha bekymmer i hjärtat för att vi måste göra detta. Men jag har den känslan, att hos svenskarna och i synnerhet de besuttna, de som placerats högt upp, finns det någonting av Gustav Adolfs kyllet och Carl XII:s stövlar, som alstrar en viss hänförelse för dessa militäranslag i sig själva. Jag ser inte något lidande i edra ansikten, utan jag ser strålande förhoppningar. Varför skola ni sätta punkt efter militäranslaget? När jag för ett par tre år sedan föreslog i riksdagen, att vi skulle förbinda försvarsanslaget med ett uttalande om fredens förutsättningar såsom två samhöriga saker — ty försvarsanslaget är ju till för att skapa oss fred i världen — så opponerade sig herr Borell däremot, och i denna kammare fick jag bara en enda röst, varjämte 5 avstodo. Året därpå fick jag 8 röster, medan 10 avstodo från det rösta. Ett

Anslag till upplysningsarbete för freden. (Forts.)
annat år får jag kanske 15 röster och 20 avståenden. På det sättet går den svenska evolutionen fram! Så kom också utrikesutskottet till.

Vi äro ett folk med små bestyr och spridda sinnen, herr Borell.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande punkt hemställt.

Punkterna 26 och 27.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 28.

Lades till handlingarna.

Punkten 29.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogos ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förstärkning av tionde huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga;

nr 25, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen beträffande Statens allmänna fastighetsfond, Utrikesdepartementet, gjorda framställningar om anslag till kapitalinvestering;

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt föreningen till minne av Konung Oscar I och Drottning Josephina för verksamheten vid åkerbrukskolonien Hall;

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsbidrag åt erkända sjukkassor för vissa utgifter, som sådana kassor haft på grund av åtaganden enligt vissa övergångsbestämmelser;

nr 28, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om kapitalinvestering beträffande lånefonden för anskaffning av motorvagnar m. m. åt enskilda järnvägar;

nr 29, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under kapitalbudgeten gjorda framställning om kapitalinvestering beträffande luftfartslånefonden; samt

nr 30, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om kapitalinvestering i fonden för förlag till statsverket till förskott av kostnader för uppgörande av byggnadsplaner jämte en i ämnet väckt motion.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av bankoutskottets utlåtande nr 3, i anledning av styrelsens för riksdagsbiblioteket framställning om förhöjt anslag till omkostnader vid biblioteket, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av andra lagutskottets utlåtande nr 5, i anledning av väckt motion angående vissa ändringar i förordningen den 15 juni 1934 om erkända arbetslöshetskassor, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogos ånyo jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående i vissa fall av mark från kronoegendomar eller upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till sådan mark;

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående medgivande för Kungl. Maj:t att i vissa fall försälja kronoegendom m. m.; samt

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att biträda ackordsuppgörelser i fråga om kronans fordringar för försålda kronoegendomar.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 234, av herr *Lindhagen*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till gruvlag m. m.;

nr 235, av herr *Andersson, Per*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till gruvlag m. m.; samt

nr 236, av herr *Björck, John*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt till jakt m. m.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition med förslag till tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1937/38 gjorda framställningar om anslag till tillbyggnad till landsstatshuset i Falun och vissa byggnadsarbeten vid länsresidenset i Umeå; samt

nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1937/38, i vad angår anslag under åttonde huvudtiteln.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtande nr 2, angående regleringen för budgetåret 1938/39 av utgifterna under riksstatens andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet;

bevillningsutskottets betänkande nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker; samt

andra lagutskottets utlåtande nr 7, i anledning av väckt motion om ändring i 11 § lagen den 28 juni 1935 om folkpensionering.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12.25 på dagen.

In fidem
Eric Carlén.

Fredagen den 11 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Herr statsrådet *Quensel* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 86, angående förhöjt understöd till förre seminarieeleven B. E. L. Hellström;

nr 87, angående ersättning till vissa personer i anledning av ådragna yrkesjukdomar;

nr 88, angående befrielse från viss betalningsskyldighet på grund av statsbidrag till ett sänkningsföretag av sjön Suolojaure i Arvidsjaurs socken av Norrbottens län;

nr 89, angående statens övertagande av Vilhelmsro anstalt för fallande-sjuka;

nr 90, angående omorganisation av gymnasiet vid högre allmänna läroverket i Karlskrona; samt

nr 94, angående godkännande av ett avtal mellan Sverige och Island för undvikande av dubbelbeskattning beträffande inkomst och förmögenhet.

Justerades protokollen för den 5 och den 8 innevarande månad.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna protokoll:

År 1938 den 9 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse riksdagens justitieombudsman; och befunnos efter valförrättningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

herr revisionssekreteraren

Nils Teodor Ljunggren samtliga avgivna eller 46 röster,
i följd varav herr revisionssekreteraren Nils Teodor Ljunggren blivit till riksdagens justitieombudsman utsedd.

M. Svensson.

Axel Lindqvist.

L. Tjällgren.

Ola Jeppsson.

År 1938 den 9 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse den man, som skall efterträda riksdagens justitieombudsman, ifall denne, innan nästa lagtima riksdag anställt nytt val av justitieombudsman, skulle med döden avgå, samt utöva ämbetet under den tid, justitieombudsmannen kan vara av svår sjukdom eller annat laga förfall därifrån hindrad; och befunnos efter valförrättningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

herr revisionssekreteraren

Knut Harald Nissen samtliga avgivna eller 46 röster,
i följd varav herr revisionssekreteraren Knut Harald Nissen blivit utsedd till justitieombudsmannens efterträdare.

M. Svensson.

Axel Lindqvist.

L. Tjällgren.

Ola Jeppsson.

År 1938 den 9 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse riksdagens militieombudsman; och befunnos efter valförrättningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

förutvarande statsrådet
Frans Gustaf Sture Centerwall 42 röster,
i följd varav förutvarande statsrådet Frans Gustaf Sture Centerwall blivit till riksdagens militieombudsman utsedd.

M. Svensson.

Axel Lindqvist.

L. Tjällgren.

Ola Jeppsson.

År 1938 den 9 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse den man, som skall efterträda riksdagens militieombudsman, ifall denne, innan nästa lagtima riksdag anställt nytt val av militieombudsman, skulle med döden avgå, samt utöva ämbetet under den tid, militieombudsmannen kan vara av svår sjukdom eller annat laga förfall därifrån hindrad; och befunnos efter valförrättningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

herr byråchefen
Carl Gustaf Ingemar Hellquist samtliga avgivna eller 45 röster,
i följd varav herr byråchefen Carl Gustaf Ingemar Hellquist blivit utsedd till militieombudsmannens efterträdare.

M. Svensson.

Axel Lindqvist.

L. Tjällgren.

Ola Jeppsson.

På framställning av herr talmannen beslöts att riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om dessa val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag dels till förordnanden för de valda, dels ock till skrivelser till Konungen med anmälan om de verkställda valen.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 22, till Konungen angående utgifterna för kapitalökning å tilläggsstaten för budgetåret 1937/38 i avseende å postverket, telegrafverket och statens vattenfallsverk.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 30, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående i vissa fall av mark från kronoegendomar eller upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till sådan mark;

nr 31, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående medgivande för Kungl. Maj:t att i vissa fall försälja kronoegendom m. m.; samt

nr 32, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att biträda aekordsuppgörelser i fråga om kronans fordringar för försälda kronoegendomar.

Herr statsrådet *Sköld* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 95, angående åtgärder till sockerbetsodlingens uppehållande.

Föredrogos och hänvisades till behandling av lagutskott nedannämnda motioner:

nr 234, av herr *Lindhagen*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till gruvlag m. m.; och
nr 235, av herr *Andersson, Per*, m. fl., i samma ämne.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet den av herr *Björck, John*, m. fl. väckta motionen, nr 236, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt till jakt m. m.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtande nr 2, bevillningsutskottets betänkande nr 2 och andra lagutskottets utlåtande nr 7.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner blevo propositionerna nr 86—90 och 94 på begäran bordlagda, varemot propositionen nr 95 nu hänvisades till bevillningsutskottet.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 237, av herr *Lindström* och herr *Nilsson, Theodor*;
nr 238, av herr *Petersson, Knut*;
nr 240, av herr *Lindhagen*,
alla i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt till jakt m. m.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

nr 9, angående regleringen för budgetåret 1938/39 av utgifterna för kapitalinvestering i avseende å postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk; samt

nr 31, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utbyggnad av Kattstrupeforsen m. m.;

bankoutskottets utlåtande nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 9 § utsökningslagen;

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om avlösning av avgälder från de till skatte försålda så kallade halländska kyrkohemmanen, m. m.;

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en den 29 maj 1933 avslutad internationell konvention rörande fastställande av vissa gemensamma bestämmelser i fråga om kvarstad å luftfartyg, m. m.;

nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 13 april 1883 (nr 16 s. 1) angående förlagsintekning;

nr 9, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med vissa bestämmelser om doms avkunnande vid rådhusrätt, dels ock i ämnet väckt motion; samt

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om hittegoods, m. m.;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 8, i anledning av väckta motioner angående dels rätt för fattigvårdssamhälle att av landsting erhålla gottgörelse för erlagd vårdavgift vid anstalt för psykopatiska och nervösa barn, dels ock fördelning mellan landsting och fattigvårdssamhälle av den till vissa fattiga sinnessjuka utgående folkpensionen;

nr 9, i anledning av väckta motioner angående vissa ändringar i ortsgrupperingen jämlikt lagen om folkpensionering; samt

nr 10, i anledning av väckt motion angående vissa ändringar i gällande ordning för behandling av ärenden om folkpension och barnbidrag; ävensom

första kammarens andra tillfälliga utskotts memorial nr 1, i anledning av kammarens remiss av den av herrar Sandén och Myrdal väckta motionen nr 125, angående utredning om beredande av bättre skydd och vård åt utomäktenskapliga barn och deras mödrar.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.16 e. m.

In fidem
Eric Carlén.
